

Mindig négy szemközt fogadott, bár ez számára komoly veszélyt jelentett. Bejelentés nélkül, éjszaka kellett fölkeresnem. Mikor döntés született a romániai zsidók munkatáborokba hurcolásáról, sokak életét mentette meg a nuncius erkölcsi tekintélye. Isten segítségével sikerült elérnie, hogy sok megkeresztelt zsidó elkerülte a deportálást.”¹⁷

A sors iróniája, hogy éppen az 1945-ös felszabadulás után hatalomra került zsidó többségű kommunista kormány kifogásolta Mgr. Cassulo további romániai tartózkodását és kérte visszahívását a Vatikántól. Azzal vádolták, hogy „a háború idején együttműködött Antonescu marsallal”. Mint a fentiekből kitűnik, az „együttműködés” célja éppen a zsidók helyzetének megkönnyítése volt.

(A tanulmány eredetileg a The Month című folyóirat 1989/2. számában jelent meg.)

Bendes Rita fordítása

JEGYZETEK 1. Actes et Documents du Saint-Siège relatifs à la seconde guerre mondiale (a továbbiakban ADSS), 6. k. 241. o.; — 2. Cordell Hull amerikai külügyminiszter még 1943-ban is így nyilatkozott: „Nincs elegendő bizonyítékunk azzal kapcsolatban, valóban folytak-e kivégzések a gázkamrákban.” FRUS I. 416. o. 1943.; — 3. ADSS 8. k. 453. o.; — 4. Uo. 755. o.; — 5. Uo. 489. o.; — 6. Uo.; — 7. Uo. 517. o. a szlovák püspöki kar levele; — 8. ADSS 10. k. 513. o.; — 9. Uo. 449. o. Tardini Godfreynek Londonba; — 10. I. m. 358–359. o.; — 11. I. m. Maglione Cicognonihoz írt jelentése; — 12. I. m. 35. o.; — 13. ADSS 10. k. 35. o.; — 14. ADSS 8. k. 762. o., valamint I. m. 373. o.; — 15. ADSS 8. k. 762–764. o.; — 16. ADSS 8. k. 510. o.; — 17. Riport a *Tablet* 1945. június 23-i számában.

BÖGÖZI-KÁDÁR JÁNOS

Sok...

*Sok a gyümölcsfa,
az útfőn álló
Krisztus.
Még feszített ember
akad erre bőven.
Sűrűn fakad forrás,
fobász.
Vigyázz,
a fobász meg ne
alázzon.*

*Szelid vidék ez,
a karóbabúzott
szénaboglyák
ne tévesszenek meg.
A szükség,
a dolgok
öntörvénye,
a szokás kéri így.*